

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 23.10.1968, sp. zn. 9 Tz 49/68, ECLI:CZ:NS:1968:9.TZ.49.1968.1

Číslo: 36/1969

Právní věta: Púhe zdelenie psychiatrickej liečebne, že ochranné liečenie, uložené obvinenému podľa § 72 odst. 1 tr. zák., skončilo, nie je dostatočným dôkazom o tom, že ochranné liečenie splnilo svoj účel, a že teda súd môže rozhodnúť vo zmysle § 72 odst. 5 veta druhá tr. zák. o prepustení obvineného z tohto liečenia.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 23.10.1968

Spisová značka: 9 Tz 49/68

Číslo rozhodnutí: 36

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Ochranná opatření

Předpisy: 140/1961 Sb. § 72 odst. 1
§ 72 odst. 5 věta druhá

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 36/1969 sb. rozh.

Púhe zdelenie psychiatrickej liečebne, že ochranné liečenie, uložené obvinenému podľa § 72 odst. 1 tr. zák., skončilo, nie je dostatočným dôkazom o tom, že ochranné liečenie splnilo svoj účel, a že teda súd môže rozhodnúť vo zmysle § 72 odst. 5 veta druhá tr. zák. o prepustení obvineného z tohto liečenia.

(Rozsudok Najvyššieho súdu z 23. októbra 1968, [9 Tz 49/68](#).)

Najvyšší súd zrušil pre porušenie zákona v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. por. uznesení Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. marca 1968 sp. zn. 4 To 131/68, ktorým bol po zrušení uznesenia súdu prvého stupňa obvinený prepustený podľa § 72 odst. 5 tr. por. z ochranného liečenia.

Z odôvodnenia:

Rozsudkom okresného súdu zo 4. apríla 1967 bol obvinený uznaný vinným trestným činom pohlavného zneužívania podľa § 242 odst. 1 tr. zák., ktorého sa dopustil tým, že 3. mája 1966 okolo 20 hod. dal osemročnej E. D. čiastku 25 Kčs, vylákal ju na odlahlé miesto, ohmatával ju na prsiach a

prirodzení a potom jej opäť peniaze vzal. Ďalej bol uznaný vinným trojnásobným trestným činom prípravy k trestnému činu pohlavného zneužívania podľa § 7 odst. 1, § 242 odst. 1 tr. zák., ktorých sa dopustil tým, že v troch prípadoch lákal nedospelé dievčatá na odlahlé miesta v úmysle pohlavne ich zneužiť. Okresný súd v zmysle § 25 tr. zák. upustil od potrestania a podľa § 72 odst. 1 tr. zák. uložil obvinenému ochranné liečenie.

Na návrh manželky obvineného bolo vykonané konanie o prepustení obvineného z ochranného liečenia. Okresný súd v Ž. uznesením zo 6. februára 1968 návrh na prepustenie obvineného z ochranného liečenia zamietol.

Okresný súd svoje rozhodnutia odôvodnil tým, že obvinený trpí duševnou poruchou heterosexuálnou pedifiou a nemožno vylúčiť ani sadistické tendencie. Pri konštatovaní dvoch rozdielnych znaleckých posudkov priklonil sa okresný súd k posudku pražských znalcov psychiatrov A a B. Odvolal sa na ich odborné vyjadrenie a dospel k záveru, že u odsúdeného nie je taký stav, krotý by sa dal nazvať stavom vyliečeným. Svedčí o tom i samotná výpoveď obvineného ktorý pripustil, že by znovu mohol spáchať trestný čin.

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 28. marca 1968 sp. zn. 4 To 131/68 podľa § 149 odst. 1 písm. a) tr. por. zrušil uznesenie okresného súdu a obvineného podľa § 72 odst. 5 tr. zák prepustil z ochranného liečenia.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia odmieta stanovisko okresného súdu, ktorý v zamietajúcom uznesení vychádza z názoru znalcov psychiatrov A a B. Títo v závere svojho posudku vyslovili názor, že ochranné liečenie bude úspešné len vtedy, keď sa dá obvinený vykastrovať. Podľa názoru krajského súdu postup okresného súdu nebol správny s ohľadom na ďalšie vykonané dôkazy. Ďalší dvojica znalcov psychiatri C a D totiž v závere svojho posudku uviedli, že psychopatické a neurotické rysy osobnosti odsúdeného i jeho sexuálne zameranie by vyžadovali sústavnú psychiatrickú starostlivosť, event. sexuologicko-psychiatrickú liečbu. Kladný efekt liečenia podľa nich nevyžaduje ústavnú liečbu, ale skôr sústavnosť a intenzitu dlhodobého ambulantného dohľadu. Ináč by nebolo možné vylúčiť opakovanie trestnej činnosti podobného druhu. Krajský súd ďalej uviedol, že už od 7. mája 1967 je obvinený nepretržite v ochrannom liečení. Podľa vyjadrenia prednostu psychiatrickej liečebni E sa odsúdený podrobil všetkej prístupnej liečbe s tým, že súhlasí s ambulantnou formou liečenia. Odsúdený s kastráciou zatiaľ nesúhlasí, ale keby sa mal ešte raz dopustiť trestného činu, potom by s kastráciou súhlasil. Sama lekárka E navrhuje zrušenie ochranného liečenia a to i z toho dôvodu, že keby odsúdený žil v spoločnej domácnosti s manželkou, mohlo by to mať dobrý vplyv na to, aby nevznikli opätovné podmienky pre páchanie trestnej činnosti. Krajský súd zhodnotil toto dokazovanie a dospel k záveru, že v súčasnej dobe sú vytvorené reálne predpoklady na to, aby odsúdený bol prepustený z ochranného liečenia, lebo absolvoval do úvahy prichádzajúcu liečbu a sám prehlásil, že je ochotný sa i naďalej ambulantne liečiť. Vzhľadom na to, že i liečebňa navrhuje zrušenie ochranného liečenia, nie sú tu dôvody k záveru, že by ochranné liečenie malo i naďalej formou umiestnenia v ustave trvať. Nie je dôvodov pochybovať o správnosti návrhu E, ktorá mala možnosť po takmer ročnom ochrannom liečení sa s odsúdeným dôkladne zoznámiť a i s potrebami jeho liečby. Krajský súd má za to, že obvinený sám si najlepšie uvedomí, že je v jeho záujme, aby sa podroboval ambulantnej liečbe, okrem toho ho treba upozorniť, že v prípade opakovania trestnej činnosti by bol opätovne postavený pred súd. Konečne k posudku znalcov A a B uviedol, že nie je možné vychádzať len z ich posudku, ako to urobil okresný súd, pretože to by znamenalo izolovanie obvineného od spoločnosti na dlhú dobu, teda prakticky stály pobyt v ústave.

Proti nakoniec uvedenému uzneseniu krajského súdu podal generálny prokurátor v lehote 6 mesiacov uvedenej v § 272 tr. por. sťažnosť pre porušenie zákona s návrhom na zrušenie napadnutého uznesenia a uviedol, že krajský súd vzal za základ svojho rozhodnutia posudok znalcov C a D, ktorí obvineného nehodnotia ako osobu trpiacu sexuálne úchyľno pedofiou a neprihliadol na

posudok znalcov sexuológov A a B, o ktorý sa opieralo rozhodnutie o uloženie ochranného liečenia a rozhodol o prepustení obvineného z tohto ochranného opatrenia, bez toho, aby mal vo vykonanom zistení pre takýto výrok bezpečný podklad.

Najvyšší súd preskúmal na podklade sťažnosti pre porušenie zákona správnosť napadnutého uznesenia, ako i konanie, ktoré mu predchádzalo a zhladal, že bol porušený zákon.

Manželka odsúdeného vo svojom návrhu na prepustenie obvineného z ochranného liečenia uviedla, že nie je možné, aby vyliečený zdravý človek bol držaný v ústave a zbytočne bez práce a bez peňazi márnili čas. Potrebuje ho doma, aby jej finančne i v domácnosti pomáhal.

Psychiatrická liečebná taktika navrhla prepustenie obvineného z ochranného liečby. V prípise tejto liečebne sa uvádza, že liečba, ktorá im bola prístupná, bola u pacienta vyčerpaná a okrem toho pacient súhlasí s tým, že bude pokračovať ambulantne v sexuologickej liečbe. Napriek tomu, že mu bola navrhnutá kastrácia, pacient s tým nesúhlasil.

Na verejnom zasadnutí bola vypočutá prednostka psychiatrickej liečebne E, ktorá zotrvala na písomnom návrhu a dodala, že pacient sa samozrejme podrobí v budúcnosti ambulantnému dozoru a liečeniu.

Na základe týchto kusých dôkazov rozhodol krajský súd, že sa obvinený prepúšťa z ochranného liečenia.

Prvého vážneho pochybenia sa dopustil krajský súd tým, že zlučuje dva celkom rozdielne posudky. Znalci C a D vo svojom posudku došli k záveru, že obvinený nie je pedofilom a jeho úchylné sexuálne zameranie nehodnotí ako pedofiliu. Obvinený je podľa tohoto posudku len osobnosťou s psychopatickými rysmi, nevyváženosťou a s neurotickou vegetatívnou reaktivitou. Hovoriac o liečbe, títo znalci uvádzajú, že psychopatické a neurotické rysy osobnosti obvineného i jeho sexuálne zameranie by vyžadovali sústavnú psychiatrickú starostlivosť, event. sexuologicko-psychiatrickú liečbu. Kladný efekt liečenia nevyžaduje ústavnú liečbu.

O tento posudok sa však rozhodnutie okresného súdu neopieralo, ale naopak za základ svojho rozhodnutia vzalo posudok znalcov psychiatrickej liečebne A a B, ktorí stanovili celkom inú diagnózu a teda i iný náhľad na liečenie pachatela, rovnako tak i inú mieru trestnej odpovednosti pachatela. Títo znalci dospeli k záveru, že u obvineného ide o duševnú poruchu – heterosexuálnu pedofiliu. Nemožno vylúčiť ani sadistické tendencie, pre ktoré by mohli svedčiť niektoré dôkazy zrejme zo spisov. Vzhľadom k tomuto záveru dospeli i k nutnosti doporučenia ochranného liečenia, ktoré bude úspešné len vtedy, ak sa dá vyšetrovaný kastrovať. Pred preukazateľným vyličením by nemal byť vyšetrovaný z ochranného liečby prepustený.

Ďalej znalec A uviedol, že pre liečenie pedofilov ako je obvinený nie sú špeciálne liečebné ústavy a u obvineného prichádza do úvahy len detentácia v príslušnom liečebnom zariadení a poradil liečbu, ktorú by mal obvinený prekonávať a pripomenúl, že by z ústavu mal byť prepustený za 7 až 9 mesiacov po kastrácii.

Tieto výpovede a znalecký posudok A a B nevzal krajský súd pri svojom rozhodovaní do úvahy, čím porušil zákon v ustanovení § 2 odst. 6 tr. por., ktoré ukladá súdom hodnotiť dôkazy podľa svojho presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne.

Okresný súd, ktorý rozhodoval o uložení ochranného liečenia, vzal za základ pre svoje rozhodnutie tento posudok, upustil od potrestania pachatela a uložil mu ochranné liečenie. Nie je pochybností o tom, že i v ďalšom konaní, pokiaľ nebude novými znaleckými posudkami zistené niečo iného, je

potrebné z tohoto znaleckého posudku vychádzať. Nemožno preto vytýkať Okresnému súdu v Ž., že neprihliadol k posudku znalcov C a D, pretože týmito znalcami určený spôsob liečby sa týka celkom inej diagnózy, než ktorá bola skutočne zistená a náležajúcim súdom uznaná.

Pri svojom rozhodovaní vychádzal krejský súd z ustanovenia § 72 odst. 5 tr. zák., podľa ktorého ochranné liečenie potrvá, dokiaľ to vyžaduje jeho účel. Krajský súd však dospel k záveru, že účel ochranného liečenia u obvineného pominul, na podklade neúplných skutkových zistení.

Z hľadiska znaleckého posudku javí sa návrh psychiatrickej liečebne ako celkom nepostačujúci pre záver, že bol účel ochranného liečenia splnený. V tomto návrhu je uvedené: „Liečba, ktorá nám bola prístupná bola u pacienta vyčerpaná a okrem toho pacient súhlasí s tým, že podľa prípadného sexuologického vyšetrenia bude pokračovať v navrhnutej liečbe ambulantne“.

Tento záver psychiatrickej liečebne mal byť súdom overený. Mala byť predovšetkým vypočutá lekárka E o postupe, spôsobe a účinkoch liečby obvineného. Jeho liečba mala ňou byť presne popísaná podľa jej vlastného pozorovania a podľa chorobopisu prípadne iných záznamov o liečbe. Len poukaz na to, že liečba bola skončená nestačí k záveru, že skončil účel ochranného liečenia, lebo to, že skončila liečba, nie je dôkaz toho, že tak pre spoločnosť nebezpečný pacient ako je obvinený, je vyliečený a už nie je spoločnosti na slobode nebezpečný. Nie je teda rozhodné, že liečba bola vykonaná a ukončená, ale rozhodné je, s akým výsledkom bola liečba skončená, či splnila svoj účel a tým aj účel ochranného liečenia. Po podrobnom popísaní liečby, obzvlášť tiež po zistení, či lekári psychiatrickej liečebne sa riadili radami znalca A, bude nutné vyžiadať posudok znalcov sexuológov o tom či prichádza do úvahy postup podľa § 72 odst. 5 tr. zák.

Krajský súd však takto nepostupoval a rozhodl na základe naprosto kusého konania, čím porušil zákon v ustanovení § 2 odst. 5 tr. por., ktoré súdom ukladá postupovať tak, aby bol zistený skutočný stav veci a pri svojom rozhodovaní z neho vychádzať.